

3-5 Ekim 2004
İstanbul - Türkiye

7. Uluslararası Bediüzzaman Sempozyumu

**Çok Kültürlü Bir Dünyada İmanlı,
Anlamli ve Barış İçinde Yaşama Pratiği:
Risale-i Nur Yaklaşımı**

 NESİL

3-5 Ekim 2004
İstanbul - Türkiye

7. Uluslararası Bediüzzaman Sempozyumu

Çok Kültürlü Bir Dünyada İmanlı, Anlamlı ve Barış İçinde Yaşama Pratiği: Risale-i Nur Yaklaşımı

Danışman:
Prof. Dr. Faris Kaya

Yayın Yönetmeni:
Selahattin Arslan

Editör:
Ömer Faruk Paksu

Kapak:
Mesut Sarı

Üretim:
Ali Osman Macit

ISBN: 975-269-041-6

Baskı: Ekim 2004

Baskı-Cilt:
Nesil Matbaacılık
Sanayi Cd. Bilge Sk. No: 2
34196 Yenibosna / İstanbul
Tel: (0212) 551 32 25 pbx

NESİL YAYINLARI

Sanayi Cd. Bilge Sk. No: 2 Yenibosna
34196 Bahçelievler / İstanbul
Tel: (0212) 551 32 25 pbx
Faks: (0212) 551 26 59

İnternet: www.nesilyayinlari.com
e-posta: nesil@nesilyayinlari.com

© Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince bu eserin yayını hakkı anlaşılmalı olarak Nesil Basım Yayın'a aittir. İzinsiz, kısmen ya da tamamen çoğaltılıp yayınlanamaz.

BARIŞI TESİS ETMEDE NEBEVİ METOTTAN BEDİÜZZAMAN'A YANSIMALAR

Dr. Vehbi Karakaş¹

İslâmı anlatmakta ve yaşamakta Hz. Peygamber'i (s.a.v.) örnek alan önemli şahsiyetlerden biri de hiç şüphe yok ki çağın düşünürü Bediüzzaman Said Nursî'dir.

Kur'an-ı Kerim, Hz. Peygamber'e (s.a.v.) uymayı, Allah'ı sevmek,² ona itaati de, Allah'a itaat³ saymıştır. Çünkü o, Allah ahlâkıyla ahlâklıydı. Aişe validemiz de, "Onun ahlâkı Kur'an'dı."⁴ derken, bunu kast ediyordu. Bu sebepten dolaydır ki Hz. Peygamber (s.a.v.), Allah'ın övgüsüne⁵ mazhar olmuş ve insanlık âlemi için uyulması gereken mükemmel bir örnek⁶ gösterilmiştir. Hz. Peygamber'i "Habibullah = Allah'ın Sevgilisi"⁷ makamına otur-

¹ **Dr. Vehbi Karakaş:** 1954'te Erzurum'un Horasan ilçesinin Muratbağı köyünde dünyaya geldi. Erzurum Yüksek İslâm Enstitüsünden 1979 yılında mezun oldu. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde, Tefsir Anabilim dalında, "Kur'an'da Emanet" konulu mastır tezini tamamladı. 1996 yılında Sakarya Üniversite İlahiyat Fakültesine Öğretim Görevlisi olarak atandı. Aynı fakültede "Âiûsî'nin Kur'an Ayetlerinin İşarî Açısından Yorumu" konulu doktora tezini tamamlayıp, "Bilim Doktoru" ünvanını aldı. Adı geçen fakültede halen görevini sürdürmekte olan Dr. Vehbi Karakaş'ın, yayınlanmış bir çok kitabı bulunmaktadır.

² Al-i İmran, 3/31

³ Nisa, 4/80

⁴ Müslim, Müsafirin, 139

⁵ Kalem, 68/4; Ahzab, 33/21

⁶ Ahzab, 33/21

⁷ bkz. Tirmizî, Menakıb, 1; Darimî, Mukaddime, 8

tan, kâinatın efendisi, âlemlerin rahmeti,⁸ varlığın özü ve özeti haline getiren de onun bu ahlâkıydı.

Tarih boyu, ümmetinden onu örnek alan, onun izinde yürüyen ve onun sünnetini ihya etmeyi hayatının gayesi haline getiren âlimler de, saygınlamış, hem Hak ve hem de halk tarafından sevilmiştir. İşte çağımızda o mümtaz şahsiyetlerden biri de Bediüzzaman Said Nursî'dir. Nursî'yi milyonların sevgilisi haline getiren en önemli sebep, Resulullah'ın takipçisi olması, ona uyup, onun usûlünü ve üslûbunu örnek alması, Kur'an'ın ve Hz. Peygamber'in (s.a.v.) bu asra bakan cephesi olarak Kâinat Kitabını okuyup tercüme etmesi ve Nur Külliyyatı halinde, bir ilim ve tefekkür hazinesi olarak insanlığın istifadesine sunmasıdır. Şimdi biz, Nursî'nin, tebliğ hayatında Hz. Peygamber'in (s.a.v.) çizgisinde olduğunu, hoşgörü ve barışı tesis etme yolunda onu örnek aldığını, onunla kesişen ve benzeşen yönlerini misallerle arz etmeye çalışacağız:

1. Tebliğde Öncelikle En Yakınını Muhatap Olarak Seçmesi

Hız. Peygamber (s.a.v.), Yüce Allah'ın, **“Ve enzir aşireteke'l-akrebîn = Önce en yakın akrabalarını uyar.”**⁹ âyet-i celîlesi gereğince tebliğ, en yakından ve en yakın akrabasından başlamıştır. Bir insanın kendisine en yakını yine kendisidir. Hız. Peygamber peygamber olmasına rağmen göz açıp yumuncaya kadar bile olsa nefsinin hevasına yakalanmaması ve ona yenik düşmemesi için Allah'tan yardım istemiştir.¹⁰ Kur'an için ilk uygulama alanı olarak kendini görmüş ve uygulamış, daha sonra akrabalarından başlayarak dalga dalga daireyi büyötmüştür. Bediüzzaman ise, Kur'an'ın emrine imtisalen ve Hız. Peygamber'in sünnetine ittibaen önce en küçük daireden yani nefsinden işe başlamıştır. Çünkü o, en büyük, en önemli ve sürekli görevin en küçük dairede bulunduğunu söylüyordu.¹¹ Kur'an'ın, **“(Ey bilginler!) Sizler Kitab'ı (Tevrat'ı) okuyup gerçekleri bildiğiniz halde insanlara iyiliği emrediyor da kendinizi unutup musunuz?”**¹² **“Ey iman edenler! Yapmayacağınız şeyleri niçin söylüyorsunuz? Yapmayacağınızı söylemeniz Allah'ın gazabını artırır.”**¹³ gibi âyetlerin adetâ kendisine hitap ettiğini telakki ediyordu. Dolayısıyla o da, eserlerinde ilk muhatap olarak nefsini seçti.

⁸ Enbiya, 21/ 107

⁹ Şuara, 26/214

¹⁰ bkz. Ebu Davud, Edep, 1; Ahmed b. Hanbel, V, 42

¹¹ bkz. Nursî, Bediüzzaman Said, Asa-yı Musa, s. 19, Sözler Yayınevi, İst. 2000

¹² Bakara, 2/44

¹³ Saff, 61/2-3

“Birinci Söz”ün başında şu ifadeleri görüyoruz: “Ben nefsimi herkesten ziyade nasihate muhtaç görüyorum. Şimdi kısaca ve avam lisanıyla nefsimi diyeceğim, kim isterse beraber dinlesin.”¹⁴ Enaniyetin ön planda olduğu, birçoklarının kendisini unutup, başkalarını ıslaha soyunduğu devrimizde Bediüzzaman’ın, nefsini muhatap seçmesi, ıslah operasyonlarına nefsinden başlaması onu mümtaz bir hale getirmiş, insanların sevgi ve saygısına layık eylemiştir. Bugün, milyonlar büyük bir beğeni ile onu izliyor, onu okuyor. Çünkü o, “Nefsini ıslah etmeyen başkasını ıslah edemez.”¹⁵ düsturunu, vazgeçilmez prensipler arasına almış, oklarına hedef olarak nefsini seçmiştir. “Ben kendimi beğenmiyorum, beni beğenenleri de beğenmiyorum!”¹⁶ diyerek nefsini kabartacak bütün unsurlardan uzak durmuş, böyle olduğu için beğenilmiş ve benimsenmiştir.¹⁷

2. Tebliğde Dünya Menfaatlerine Tenezzül Etmemesi

Hz. Peygamber tebliğ hayatında ne menfaatlerden, ne de eziyetlerden asla sarsılmadı. Hiçbir zalime, hiçbir menfaate boyun eğmedi. Hakkın hatırını her şeyin üstünde tuttu. Hatta:

“İstiyorsan Mekke’nin en güzel kadınlarını sana getirelim, istediğin kadar mal verelim, seni başımıza reis yapalım, yeter ki sen bu davadan vazgeç, keyfimizi bozma, putlarımıza karışma.” diyenlere:

“Hayır! Vallahi değil bu saydıklarınızı, güneşi sağ elime, ayı da sol elime verseniz, yine ben bu davadan vazgeçmeyeceğim; ya Yüce Allah, onu bütün dünyaya yayar, vazifem biter ya da bu yolda ölür giderim.”¹⁸

Hz. Peygamber’in çağımızda takipçilerinden olan Bediüzzaman ise bir sus payı olarak kendisine sunulan, Muş milletvekilliği ve en yüksek maaşla Şark vilayetleri umum vaizliği teklifini reddetmiş,¹⁹ Allah rızası için yaptığı hizmetine karşılık kimseden bir şey beklememiş, ihlasına zarar gelir endişesiyle menfaatlere kapısını kapatmış, kısaca ömür boyu istiğna prensibiyle ya-

¹⁴ Nursî, Sözlür, s. 5, Sözlür Yayınevi İst. 2002

¹⁵ Nursî, Sözlür, s. 264. Sözlür Yayınevi, İst. 2002

¹⁶ Nursî, Emirdağ Lahikası, I, s. 48. Envar Neşriyat, İst. 1990

¹⁷ Bediüzzaman’ın nefsine seslendiği ve onu yerden yere vurduğu onlarca misalden sadece bir-iki tanesi için bkz. Nursî, Emirdağ Lahikası, I, s. 48. Envar Neşriyat, İst. 1990; Nursî, Mesnevî, s. 90; Nursî, Sözlür, 18. söz, s. 226

¹⁸ Rıza, Muhammed, Muhammedün Resûlullah, s. 87; Köksal, M. Asım, İslâm Tarihi, VI, s. 61, Şamil Yayınevi. İst. 1987

¹⁹ bkz. Şahiner, Necmeddin, Bilinmeyen Taraflarıyla Bediüzzaman Said Nursî, s. 249, Yeni Asya Yayınları, İst. 1979

şamış,²⁰ kaleme aldığı emsalsiz eserleriyle vatan evlatlarının imanını kurtarmaya yönelmiş, takiplere, tarassutlara, sürgünlere, hapsilere, zindanlara, zehirli ve dayanılmaz işkencelere maruz kalmış, Resulullah Efendimizin kararlılığına benzer bir kararlılık içinde, “Hakkın hatırı yücedir, hiçbir şeye feda olunmaz.”²¹ “Saçlarım sayısınca başlarım olsa, her gün biri kesilse, ben bu iman hizmetinden vazgeçmem. Dünyayı başıma ateş yapsanız, Kur’an hakikatlerine feda olan bu başı, zındıkaya eğmem!”²² demiştir.

3. Tebliğ Hayatındaki Sabrı, Eziyetlere Tahammülü ve Affı

Peygamberimiz, Mekke’de 13 yıl kendisine eza ve cefa edenlere, onur kırıcı davranışların en ağırını reva görenlere, Taif’te taşıyıp ayaklarını kan içinde bırakanlara, Uhud’da dişini kırıp yanağını yaralayanlara beddua etmemiş, sabır içinde, **“Allah’ım kavmimi bağışla, bunlara hidayet nasip eyle. Bunlar gerçeği bilmiyorlar.”**²³ diyerek hidayetleri için dua etmiş, kendisini Mekke’den çıkaranları, suikast düzenleyenleri affetmiş, hem de zayıf olduğu gün değil, en kuvvetli olduğu gün, Mekke’yi fethettiği gün affetmiş, **“Bu gün size kınama ve ayıplama yok, gidiniz, hepiniz serbestsiniz!”**²⁴ demiştir. Böylece Hz. Peygamber, bir taraftan ordusuyla Mekke’yi fethederken, bir taraftan da güzel ahlâkı ve affıyla gönülleri fethetmiştir.

Peygamberimizin bu olgun ve güzel davranışı Bediüzzaman’a örnek olmuş, o da gördüğü onca eza ve cefaya rağmen beddua etmemiştir. Talebelerine de terör ve şiddetten uzak durmayı ve her zaman müspet hareketi tavsiye etmiştir. İsterseniz bu hususu kendisinden dinleyelim:

“Yirmi sekiz sene çektiğim eza ve cefalar, maruz kaldığım işkenceler hep helal olsun. Bana zulmedenlere, beni kasaba kasaba dolaştıranlara, hakaret edenlere, türlü türlü ithamlarla mahkûm etmek isteyenlere, zindanlarda bana yer hazırlayanlara, hepsine hakkımı helal ettim. Benimle beraber çok talebelerim de türlü türlü musibetlere, eza ve cefalara maruz kaldılar, ağır imtihanlar geçirdiler. Benim gibi onlar da bütün haksızlıklara ve haksız hareket edenlere karşı bütün haklarını helal etmelerini isterim. Çünkü onlar bilmeyerek Kader-i İlahi’nin sınırlarına, derin tecellilerine akıl erdiremeyerek bizim davamıza, iman hakikatlerinin inkişafına hizmet ettiler...”

²⁰ bkz. Nursî, Mektubat, (2. Mektup), s. 13 Envar Neşriyat, İst. 1986; Vehbi Karakaş, Fakirler ve Zenginler, s. 82-83, Timaş Yayınları, İst. 1993

²¹ Nursî, Hutbe-i Şamiye, s. 88, Sinan Matbaası, İst. 1958

²² bkz. Nursî, Tarihçe, s. 701, Envar Neşriyat İst. 1991

²³ bkz. Beyhakî, Delailü’n-Nübüvveh, III, s. 215

²⁴ Karakaş, a.g.e., s. 136

“Bütün vazifemiz onlar için yalnız hidayet temennisinden ibarettir. Bize eza ve cefa edenlere karşı hiçbir talebemin kalbinde zerre kadar intikam emeli beslememesini ve onlara mukabil Risale-i Nur’a sadakat ve sebatla çalışmalarını tavsiye ederim.”²⁵

Kan dökülmesine sebep olmasın diye ashabıyla birlikte doğup büyüdüğü topraklardan, Mekke’den hicrete karar veren, Medine’de barış ortamı içerisinde faaliyetlerini sürdürmek istediği halde burada da rahat bırakılmayan Hz. Peygamber’in, (s.a.v.) mecbur kaldığı ve bizzat idare ettiği üç büyük savaş, büyük ordular oluşturup gelen Mekke müşriklerinin anarşi ve terör dalgasını püskürtme ve savunma savaşlarıdır. Hz. Peygamber’in tebliğ hayatında intihar saldırıları yoktur. Allah, mazlumların kurtuluşu için savaşa izin vermiştir.²⁶ ama, zalimlerden intikam alma uğruna intihar saldırısı düzenleyip mazlum ve masumların zarar görmesine ve cezalandırılmasına izin vermemiştir.²⁷

İşte Hz. Peygamber’in bu tutumu, tebliğ hayatında Bediüzzaman’a örnek ve ilham kaynağı olmuştur. Nitekim Bediüzzaman bir insanın tahammül edemeyeceği işkencelere maruz kalmış olmasına rağmen Kur’an’ın prensiplerine ve Hz. Peygamber’in davranışlarına aykırı bir tutumun içine girmemiş, mazlumluluğu, zalimliğe tercih etmiştir. Onun, “Dinim beni intihardan men etmeseydi Said bu gün çoktan topraklar altında olacaktı.”²⁸ sözünden de anlaşılıyor ki Bediüzzaman, intihar ettirecek kadar acı ve çilelerle karşılaşmış olmasına rağmen ne kendisine, ne de talebelerine intihar etme ve intihar saldırıları düzenleme izni vermemiştir.

4. Tebliğdeki Hırsı ve Hüznü

Hz. Peygamber (s.a.v.), hiç kimse küfür karanlığında kalmasın ve cehenemde yanmasın diye bütün insanlığı iman ve İslâm dairesine almaya çalıştı, bu uğurdaki hırsı²⁹ ve hüznü³⁰ kendini mahvedecek boyutlardaydı. O kadar ki Yüce Allah şu âyetleriyle Habib’ini teselli buyurdu:

²⁵ Nursî, Emirdağ Lahikası, II, S. 80-81

²⁶ bkz. Hac, 22/ 39

²⁷ bkz. İsrâ, 17/15

²⁸ Nursî, Tarihçe-i Hayat, s. . 553

²⁹ bkz. Tevbe, 9/128; ayrıca bkz. Şuara, 26/3

³⁰ bkz. Buhari, Küsuf, 2; Nikah, 107; Müslim, Küsuf, 1; İbn Mace, Babü'l- Hüzn, 1

“(Resûl’üm!) onlar iman etmiyorlar diye âdeta kendine kıyacaksın!”³¹
 “Onlar bu yeni Kitaba inanmazlar da (bu yüzden helak olurlar) diye nere-
 deyse arkalarından üzüntüyle kendini harap edeceksin!”³²

Hız. Peygamber’den gelen bu hırs, yani ümmetin kurtuluşuna olan düş-
 künlük ve hüznün, varisi durumunda olan âlimleri özellikle Bediüzzaman’ı da
 o hale getirmiş, bu asil milletin saadet ve selâmeti yolunda ona dünyasını ve
 ahiretini feda ettirmiş ve şöyle dedirtmiştir:

“Beni, nefsimi kurtarmayı düşünen hodgam bir adam mı zannediyorlar?
 Ben, cemiyetin imanını kurtarmak yolunda dünyamı da feda ettim, ahiretimi
 de. Seksen küsur senelik bütün hayatımda dünya zevki namına bir şey
 bilmiyorum. Bütün ömrüm harp meydanlarında, esaret zindanlarında, yahut
 memleket hapisanelerinde, memleket mahkemelerinde geçti. Çekmediğim
 ceza, görmediğim eza kalmadı. Divan-ı harplerde, bir cani gibi muamele
 gördüm; bir serseri gibi memleket memleket sürgüne yollandım. Memleket
 zindanlarında aylarca ihtilattan (dostlarımla görüşmekten) men edildim. De-
 falarca zehirlendim. Türlü türlü hakaretlere maruz kaldım. Zaman oldu ki
 hayattan bin defa ziyade ölümü tercih ettim. Eğer dinim intihardan beni men
 etmeseydi, belki bu gün Said topraklar altında çürümüş gitmişti. İşte benim
 bütün hayatım böyle zahmet ve meşakkatle, felaket ve musibetle geçti. Ce-
 miyetin imanı, saadet ve selameti yolunda nefsimi, dünyamı feda ettim. Helal
 olsun. Onlara beddua bile etmiyorum...”³³

Toplumun imanının kurtuluşu yolunda ahiretini, daha doğrusu cennetini
 de feda eden Nursî, bu hususu da şu şekilde dile getirmektedir: “Gözümde ne
 cennet sevdası var, ne cehennem korkusu. Cemiyetin, yirmi beş milyon Türk
 cemiyetinin imanı namına bir Said değil, bin Said feda olsun. Kur’an’ımız
 yeryüzünde cemaatsiz kalırsa cenneti de istemem; orası da bana zindan olur.
 Milletimizin imanını selamette görürsem, cehennem alevleri içinde yan-
 maya razıyım. Çünkü vücudum yanarken gönlüm gül-gülistan olur.”³⁴

5. Tebliğde Yumuşak Ve Hoşgörülü Yaklaşımı

Hız. Peygamber (s.a.v.) insanlara son derece yumuşak ve hoşgörülü yakla-
 şıyordu. O kadar ki tebliğinde, hiç kimseyi azarlamıyor, kendisine fenalık
 edenlere fenalıkla karşılık vermiyor, fenalık yapanları da affediyordu.³⁵

³¹ Şuarâ, 26/3

³² Kehf, 18/6

³³ Nursî, Tarihçe-i Hayat, s. 628-630

³⁴ Nursî, a. e. s. 628-630

³⁵ bkz. Buhari, Menakıp, 23; Nedvî, Sülyman, Asr-ı Saadet, terc. Ömer Rıza Doğrul, II, 873; Karakaş, Vehbi, Hicazlı Sevgili, s. 128

Onun sevenlerini çoğaltan ve başarıya götüren sebeplerden birisi de bu idi. Bu hususu Cenab-ı Hak şöyle dile getirir: “Allah’ın rahmeti sayesinde onlara yumuşak davrandın. Eğer sen sert ve katı kalpli olsaydın, muhakkak ki insanlar, etrafından dağılır giderlerdi.”³⁶

Bediüzzaman da tebliğ hayatında aynı yolu takip etmiş, Hz. Peygamber’in izinde yürümüştür.

*“Karnın yardım kazmayınan, belinen,
Yüzün yırttım turnağınan elinen
Yine beni karşıladı gülünen,
Benim sâdik yârim kara topraktır.”*³⁷

mısralarıyla sadık yarı toprağı anlatan Aşık Veysel, sanki Bediüzzaman’ı anlatıyordu. Çünkü o, üstüne gelenleri, kendisine hücum edenleri hep hoş-görü gülü ve Meyve Risalesi gibi meyveleriyle karşılıyordu. Çünkü o, dersini Gül Muhammed’den (s.a.v.) alıyordu. Bir başka şair, Hz. Peygamber’in (s.a.v.) çarşısında, pazarında, okulunda, camisinde, her zaman ve her yerde gül alınıp gül verildiğini mısralara dökmüş ve şöyle demiştir:

*“Gül alırlar, gül satarlar
Gülden terazi tutarlar
Gülü gül ile tartarlar
Çarşı pazarı güldür gül.”*

İşte Bediüzzaman, Risale-i Nur denilen gül buketini Hz. Muhammed’in (s.a.v.) gül bahçesinden derliyor ve bize sunuyordu. Ve işte onun gül gibi ifadelerinden biri: “Ben, Risale-i Nur mesleğinin esasından biri olan ve otuz seneden beri hayatımın düsturu bulunan şefkat itibarıyla bir masuma zarar gelmemek için, bana zulmeden canilere, fasıklara belki dinsiz zalimlere değil ilişmek, beddua bile edemiyorum. O şefkat beni engelliyor. Çünkü bana zulmeden zalim ve gaddarın yanında ya anne-babası gibi ihtiyar biçareler vardır; ya da masum çocukları, yavruları vardır. O masumların hatırı için, onlara maddî ve manevî bir darbe gelmemesi için, bana zulmeden zalim ve gaddara ilişmiyorum. Bazen de hakkımı helal ediyorum. İşte bu şefkat sırrından dolayıdır ki, idare ve asayişe katiyyen ilişmediğimiz gibi; bütün arkadaşlarımıza da aynı şeyi tavsiye etmişiz ve demişiz ki: Nur şakirdleri, manevî bir zabıtabdır, idare ve asayiş muhafaza ediyorlar... Bu milletin asayişine, hu-

³⁶ Al-i İmran, 3/159

³⁷ Tanes, Hamdi, Ozanların Dili, s. 203, Say Yayınları, İst. 1997

susiyle masum çocukların, muhterem ihtiyarların, bîçare hastaların ve fakirlerin dünya istirahatlarına ve ahiret saadetlerine binler hayatımı ve binler şerefimi feda etmeye hazırım.”³⁸

7. Tebliğde Sertlik ve Kaba Kuvveti Değil, İkna ve İrşadı Esas Alması

Hız. Peygamber’in (s.a.v.) sözlerine ve yaşama biçimine bakıyoruz; yukarıda da ifade edildiği gibi ne ifadelerinde, ne de davranışlarında sertlik ve kaba kuvvetten eser göremiyoruz.³⁹ Bediüzzaman da Peygamber Efendimizin izini takip etmiş, tebliğde sertliği ve kaba kuvveti değil, ikna ve irşadı esas almıştır. Çünkü o, inanıyor ve diyor ki: “Medenîlere galebe çalmak (üstün gelmek) ikna ile, sözden anlamayan vahşiler gibi icbar ile değildir.”⁴⁰ Bu sözüyle Bediüzzaman, tebliğ ve cihad yolunda olanların veya fikrini ve ürününü kabul ettirmek isteyenlerin despot ve zorba tavırlardan uzak durmaları gerektiğini vurgulamıştır. İnsanlara hitap etme, bir şeyler söyleme makamında olanları da: “Her sözün doğru olmalı; fakat her doğruyu söylemek, doğru değildir.”⁴¹ “Haklı her meslek sahibi, mesleğim haklı, diyebilir; ama hak yalnız benim mesleğimdir, diyemez.”⁴² gibi sözleriyle uyarılmış, barışı zedeleyecek, kavgayı körükleyecek söz ve davranışlardan uzak durmaları gerektiğini vurgulamıştır. Mürşid âlimleri, “Mürşid âlim, koyun gibi olmalı, kuş gibi olmamalıdır. Çünkü koyun kuzusuna süt verir, kuş yavrusuna kay⁴³ verir.”⁴⁴ sözüyle tarif eden Bediüzzaman, onların hazımlı, sabırlı, söylediklerini önce kendi dünyalarında yaşayan insanlar olması lazım geldiğine dikkat çekmiştir.

Bediüzzaman’ın tebliğdeki bu yaklaşımı, okuyan, aydın, kültürlü, imanlı, ahlâklı, vakur, bilim yolunda bir neslin oluşmasını, huzur ve güven içinde gelişip çoğalması sonucunu doğurmuştur. “Güzel gören, güzel düşünür; güzel düşünen hayatından lezzet alır.” sözü, Bediüzzaman’ın hal ve dilinin karakteri olmuş, okurlarının ve müntesiplerinin vazgeçilmez prensibi haline gelmiştir. Bunun içindir ki Bediüzzaman’ın ekolü, anarşi ve terör hareketle-

³⁸ Nursî, Emirdağ Lahikası, I, 30

³⁹ bkz. Karakaş, Vehbi, Hicazlı Sevgili, s. 53-54, 63-65,

⁴⁰ Nursî, Tarihçe, s. 54. Sözler Yayınevi, İst. 1991

⁴¹ Nursî, Mektubat, s. 457 İst. 1994. Eğer insan doğru söyleyemeyecekse veya söyleyeceği doğru için yer ve zaman uygun değilse, susması konuşmasından hayırlıdır. Çünkü Allah Resûlü Efendimiz: “Ya hayrı söyle, ya da sus!” buyurmuşlardır. (Buhari, Edep, 31, 85; Rikak, 23; Müslim, İman, 74)

⁴² Nursî, Lem’alar, s. 155, Sözler Yayınevi, İst. 2000

⁴³ Hazmedilmemiş kusmuk.

⁴⁴ Nursî, Said, Mektubat, s. 443

rinin hiç birinde boy göstermemiş, bu anlamda hiç kimseye prim vermemiş, hiç kimsenin oyununa gelmemiş, her zaman asayiş ve güvenin temel taşı olmuş ender ekollerden biridir. Bediüzzaman'ı ve oluşturduğu ekolünü inceleyen, Amerikalı araştırmacı yazar Meryem Cemile, Bediüzzaman'dan bahsederken "Türkiye'yi İslâma kazandıran âlim"⁴⁵ hükmünü vermiştir. Vatikan'da Papalık, Avrupa'da on ay içinde Müslüman olanlara; niçin Müslüman olduklarına ilişkin bir kamuoyu araştırması yaptırdı. İslâmiyeti seçmiş 58 bin Avrupalıdan % 32'sinin Risale-i Nurları okuyarak İslâmiyeti seçtikleri gerçeği o kamuoyu araştırmasından ortaya çıktı.⁴⁶ Bunun sebebi, Risale-i Nur'un ikna ve irşattaki gücü ve orijinal fikirler ihtiva etmesi olsa gerek.

8. Aleyhteki Gelişmelerde Bile Çözümü Barışta Araması

Bediüzzaman, devrin cumhuriyet hükümetine karşı kendisini, ayaklanmaya ve ayaklanmalara yardım etmeye çağıranlara, "Türk milleti asırlardan beri İslâmiyete hizmet etmiş ve çok veliler yetiştirmiştir. Bunların torunlarına kılıç çekilmez, siz de çekmeyiniz. Teşebbüsünüzden vazgeçiniz. Millet irşad ve tenvir edilmelidir.⁴⁷ diyerek kargaşadan değil, barıştan yana olduğunu göstermiştir. Tarih de onu haklı çıkarmıştır. Çünkü kaba kuvvete ve silaha başvuranların planları akamete uğramıştır. Bediüzzaman ise kitap ve irşada yönelmekle milyonlarca insanın hidayetine ve imanının kurtuluşuna vesile olmuş, hizmeti çığ gibi büyüyerek günümüze kadar gelmiş ve herhalde kıyamete kadar sürüp gidecektir.

Bediüzzaman'ın bu olaydaki olumlu duruşunun ilham kaynağı olarak bendeniz, Hz. Peygamber'in, Hudeybiye Barış Antlaşmasını görüyorum. Bu antlaşma ilk bakışta Müslümanların aleyhine görünse de Mekke'nin fethini sonuç vermesi açısından önemli bir başarıdır.⁴⁸ O kadar önemlidir ki, İbn-i Mesud ve Bera' gibi büyük sahabiler (r.a.): "Siz fetih olarak Mekke'nin fethini görüyorsunuz; halbuki biz, fetih olarak Hudeybiye barışını ve Hudeybiye'deki Rıdvan Biatını görüyoruz."⁴⁹ demişlerdir. Çünkü Hz. Peygamber (s.a.v.) Hudeybiye Antlaşmasıyla barış ortamını sağlamış, İslâmı anlatmak için daha çok kimseye ulaşma imkânı bulmuş, oradan da Mekke'nin fethine giden koridoru açmış ve iki sene sonra da Mekke'yi fethetmiştir. Bediüzzaman ise, kendisini ayaklanmaya davet edenlere katılmamış, destek vermemiş,

⁴⁵ Mürsel, Safa, Millî ve Manevî Problemlerimizin Hal Çareleri, s. 9

⁴⁶ Mürsel, Safa, a.g.e. s. 9

⁴⁷ Nursî, Said, Tarihçe-i Hayat, s. 120

⁴⁸ bkz. Suruç, Salih, Peygamberimizin Hayatı, II, s. 333-335, Yeni Asya Yayınları, İst. 1984

⁴⁹ Ali es- Sabûnî, Muhammed, Muhtasar Tefsirü İbn-i Kesir, III, s. 339, Beyrut-Lübnan, 1401

barış ve istikrardan yana tavrını koymuş, böyle bir ortamda, milyonlarca gönlün tahkiki imanla fethini gerçekleştirmiştir.

9. Tebliğdeki Kararlılığı ve Kahramanlığı

Hız. Peygamber, fevkalade metindi. Yılmıyor, usanmıyor ve Allah'tan başka hiç bir şeyden korkmuyordu. Hız. Ali (r.a.) gibi bir kahramanın, "Savaşta bunaldığımız zaman Allah Resulü'nün (s.a.v.) arkasına sığındık. Hepimizin en cesuru o idi. Düşman saflarına en yakın yerde o duruyordu."⁵⁰ sözü, yine hicretleri sırasında düşmanlar, Hız. Ebubekir'le Hız. Peygamber'in saklandıkları mağaranın önüne geldiklerinde Hız. Ebubekir'in, "Ey Allah'ın Resulü yakalanacağız!" deyip telaşlanması üzerine Hız. Peygamber'in (s.a.v.), "Üzülme Allah bizimle beraberdir."⁵¹ demesi, tam bir metanet ve eşsiz bir tevekkül örneği göstermesi onun nasıl bir kahraman olduğunun yüzlerce delilinden sadece bir iki tanesidir.

Allah Resulü'nün bu karakteri her müminde imanının derecesine göre tezahür ettiği gibi; Bediüzzaman'da da bunun doruk noktaya çıktığını görüyoruz. "Tam münevverülkalb bir abidi küre-i arz bomba olup patlasa ihtimaldir ki; onu korkutamaz."⁵² "İman hem nurdur, hem kuvvettir. Evet, hakiki imanı elde eden adam, kâinata meydan okuyabilir."⁵³ "Yüzer milyon başların feda oldukları kudsî bir hakikate bizim başımız da feda olsun! Dünyayı başımıza ateş yapsanız, Kur'an hakikatlerine feda olan bu başlar, zındıkaya silah teslim etmeyecekler ve kudsî vazifelerinden vazgeçmeyeceklerdir."⁵⁴ gibi sözleri, idam fermanıyla yargılandığı mahkemeden beraat kararını alınca, "Zalimler için yaşasın cehennem!"⁵⁵ diyerek haksızlığa, istibdada ve despotizme boyun eğmemesi, onun, Peygamber'in izinde giden büyük bir kahraman olduğunun misallerinden sadece birkaç tanesidir.

10. Muhatabını Umut ve Şevk ile Motive Etmesi

Hız. Peygamber'in gönlünde umut, dilinde şevk vardı. "**Din garip olarak başlamıştır ve garip olarak tekrar gelecektir. Gariplere müjdeler olsun. O garipler ki onlar anarşist ve teröristlerin ifsat ettiklerini ıslah ederler.**"⁵⁶ sözüyle zalimlerin eza ve cefasına maruz kalanlara müjde,⁵⁷ ümit ve

⁵⁰ Ahmed b. Hanbel, I, 56

⁵¹ Tevbe, 9/40

⁵² Nursî, Sözlür, s. 19, Sözlür Yayınevi, İst. 2002

⁵³ Nursî, a.g.e. s. 307

⁵⁴ Nursî, Lem'alar, s. 274 Sözlür Yayınevi, İst. 2000

⁵⁵ Nursî, Tarihçe-i Hayat, s. . 57, Sözlür Yayınevi, İst. 1976

⁵⁶ Müslim, İman, 232; Tirmizî, İman, 13; İbn Mace, Fiten, 15; Ahmed b. Hanbel, I, 184,

şevk veriyor, hatta “ Müjdeleyiniz, nefret ettirmeyiniz.”⁵⁸ diyordu. Çünkü, onun getirdiği Kitap'ta ve dünyasında ye'se ve ümitsizliğe yer ve cevaz yoktu.⁵⁹

Hız. Peygamber'in takipçisi olan Bediüzzaman'ın üslûbuna aynı şevkin, aynı ümidin ve aynı heyecanın hakim olduğunu görüyoruz. Şöyle ki: “Bal arısı dem demesini bozsa, sivrisinek tantanasını kesse, sizin şevkiniz bozulmasın. Hiç teessüf etmeyiniz. Zira, kâinatı nağamatıyla raksa getiren ve hakaikın esrarını ihtizaza veren musika-i İlahiyye hiç durmuyor, mütemadiyen güm güm ediyor.”⁶⁰ “İstikbal yalnız ve yalnız İslâmiyetin olacak, ve hakim, hakaik-i Kur'aniye ve imaniye olacak.”⁶¹ “Evet ümitvar olunuz. Şu istikbal inkılabı içinde en yüksek gür seda İslâmın sedası olacaktır!”⁶² diyor.

Bu misalleri çoğaltabiliriz. Bahar mevsiminde, çiçeklerin ve çimenlerin baş gösterdiği bir dönemde kış gitmiyorum dercesine gelebilir. Fakat ne gam! Kış ne kadar çabalarsa çabalasın, dünya İslâmın bahar mevsimine girmiştir artık. Üzülmeyiniz, yeşeren çimenler ve karların altından süren çiçekler baharın müjdesini vermektedir. Bediüzzaman çiçeği de böyle bir kışın altından çıkmadı mı? onun şu ifadeleri bunu anlatmıyor mu? “Ne yapayım, acele ettim, kışta geldim; sizler cennet-âsâ bir baharda geleceksiniz. Şimdi ekilen nur tohumları, zemininizde çiçek açacaktır...”⁶³

11. Akla ve Kalbe Beraber Hitap Etmesi

Yüce Allah, insanlık tarihi boyunca dini ve kitabı hep akıllılara göndermiştir. Çünkü akli olmayanın dini de yoktur. Yani akli olmayanlardan kalem kaldırılmıştır. Onlar hesaba çekilmeyeceklerdir.⁶⁴ Hız. Peygamber (s.a.v.) bir taraftan: “Akıl benim dinimin esasıdır.”⁶⁵ “Akıl kalpte bir nurdur. İnsan onunla hak ile batılın arasını ayırır.”⁶⁶ “Her şey çoğalınca ucuzlar, akıl çoğalınca kıymeti artar.”⁶⁷ deyip aklın önemine dikkat çekerken; bir taraftan da, “Dikkat edin, insanın vücudunda bir et parçası vardır, o düzelirse bütün vü-

⁵⁷ Ahmed b. Hanbel, IV, 402, 411

⁵⁸ Buhari, Cihad, 164; Müslim, Cihad, 5

⁵⁹ Zümer, 39/53; Yusuf, 12/87

⁶⁰ Nursî, a.g.e., s. 74; Münâzarat, s. 9, Sözler Yayınevi, İst. 1977

⁶¹ Nursî, Hutbe-i Şamiye, s. 17, İst. 1958

⁶² Nursî, Tarihçe, s. 131, Envar Neşr. İst. 1991

⁶³ Nursî, Münazarat, s. 39-40, Sözler Yayınevi, İst. 1977

⁶⁴ bkz. Ebu Davud, Hudud, 17

⁶⁵ İyaz, Kadi, Şifa-i Şerif, (terc. Naim-Hüseyin Erdoğan) s. 148, İst. 1997

⁶⁶ el-Maverdî, Ebü'l-Hasen, Kitabü Edebi'd-Dünya ve'd-Din, s. 4, Beyrut-1979

⁶⁷ A.g.e., s. 10

cut düzelir, o bozulursa bütün vücut bozulur. Dikkat edin, o kalptir.”⁶⁸ buyurarak kalbin önemine dikkat çekmiştir.

İslâmda akıl kalp beraberliği esastır. Akıl kalpsiz yürüyemez. Kalp de akılsız yönünü ve yolunu bulamaz. Bir insanda akıl arabanın direksiyonu, kalp de motoru konumundadır. Motor hareketi sağlayacak, direksiyon da arabayı yönlendirecek. Bu ikisi olmadan araba kamil araba olmaz. Akıl ve kalp olmadan da insan kâmil insan olamaz. **Kur’an’da öyle yerler vardır ki kalp aklın yerine oturmuştur. Mesela, Kur’an “onların kalpleri var anlamazlar!”⁶⁹ der. Aslında anlama aleti akıldır. Ama burada kalp kullanılmıştır. Bu bize akıl kalp dayanışmasının, kaynaşmasının, tek yürek halinde vurmasının şiddetini göstermektedir.**

İslâmda durum böyle iken tarihin son dönemlerinde Avrupa akılı tuttu, kalbi attı; Asya, özellikle İslâm âlemi ise kalbi tuttu, akılı attı. Avrupa bir tarafta yarım, Asya bir tarafta yarım kaldı. İki blok da insanlığın derdine derman olmak yerine, derdine dert kattı. Kur’an bu iki tutumun da yanlış olduğunu söylüyordu. Bu gidişe bir dur demek gerekiyordu, Avrupa’nın akılı başında düşünür ve bilim adamları⁷⁰ dinsiz ve kalpsiz yaşanamayacağını, Asya’nın ve İslâm âleminin din adamları da akılsız ve bilimsiz gidilemeyeceğini haykırmaya başladılar. İşte Asya’nın ve İslâm âleminin yetiştirdiği o din âlimlerinden biri ve en gür sedalı Bediüzzaman Said Nursî’dir. Nursî, gerek Kur’an’dan ve gerekse Hz. Peygamber’in (s.a.v.) “Evvelkilerin ve sonrakilerin ilmini isteyen Kur’an’ı okusun.”⁷¹ gibi hadislerinden yola çıkarak şöyle diyordu: “Vicdanın ziyası din ilimleridir. Aklın nuru medeniyet fenleridir. İkisinin barışıp kaynaşmasıyla hakikat ortaya çıkar. O ikisinin kuvveti ile talebenin gayreti harekete geçer. Ayrıldıkları vakit, birincisinde taassup, ikincisinde de hile ve şüphe doğar.”⁷²

Bediüzzaman’ın, hizmetinde başarılı olmasının ve okuyucularını doyurabilmesinin sebeplerinden biri de, aklın ve kalbin her ikisine birden hitap etmiş ve eserlerini bu anlayışla kaleme almış olmasıdır. Akla hitap ederken kalbi unutmaz, kalbe hitap ederken de akılı ihmal etmez. Kur’an’ın üslûbu onun üslûbuna rehber olmuş. “Aklım yürüyüş yaparken, bazen kalbimle arkadaş olur. Kalp zevkiyle bulduğu şeyi akla veriyor.”⁷³ İkiyi beraber olmazsa

⁶⁸ Ahmed b. Hanbel, VI, 269

⁶⁹ A’raf, 7/179

⁷⁰ Einstein ve Roger Garaudy gibi...

⁷¹ ez-Zerkeşi, el- Bürhan, I, 454

⁷² Nursî, Said, Münazarat, 72, Sözler Yayınevi, İst. 1977

⁷³ Nursî, Said, Mesnevî, Şu’le, s. 220; bkz. Nursî, Mektubat, 29. Mek. 1. Kısım, s. 369 Sinan Matbaası, İst. 1964; Lem’alar, 3. Lem’a, s. 15, Sözler Yayınevi İst. 2000

yarım kalırlar. “Bir ayağım şeriata bağlıdır. Öbür ayağımla kainatı dolaşırım.” diyen Mevlana da herhalde buna işaret ediyordu.

13. Tebliğini Evrensel Boyutlara Taşınması

Hız. Peygamber devrin saygın şahsiyetlerine, devlet başkanlarına, elçiler ve mektuplar göndermiş, onların İslâmı tanıma yollarını aramıştır. Nitekim bu durum Hız. Peygamber’in Bizans Reisi Herakliyus’a gönderdiği şu mektupta da görülmektedir: **“Bismillahirrahmanirrahîm, Allah’ın kulu ve Peygamberi Muhammed’den, Bizanslıların büyük reisi Herakliyus’a: Selam hakikat yolunu izleyenlere olsun! İmdi seni bütün olarak İslâmı kabule davet ediyorum. İslâmı kabul et ki kurtulasın. İslâmı kabul et ki Allah değerini iki kat artırsın, sana iki kat ücret versin. Eğer kabul etmezsen halkın günahı da senin üzerine yüklenecektir.”** Bu ifadelerden sonra Hız. Peygamber mektubunu, Kur’an’ın ehl-i kitaba seslenen bir âyetiyle noktalamıştır. Âyet şu: **“De ki: Ey Ehl-i Kitap! Sizinle bizim aramızda aynı olan bir söze geliniz. Geliniz de, Allah’tan başkasına ibadet etmeyelim. Ona hiçbir şeyi şerik koşmayalım, bir kısmımız bir kısmımızı Allah’ı bırakıp da rab edinmesin. Eğer bu daveti kabul etmezlerse onlara şöyle deyiniz: Bizim Müslümanlar ve Allah’ın emirlerine itaat eden müminler olduğumuza şahit olunuz.”** (Âl-i İmran, 3/64)⁷⁴

Hız. Peygamber’den (s.a.v.) on dört asır sonra çağımıza düşmüş, Hız. Peygamber’in bir nuru ve dellalı olan Bediüzzaman da Nur Risalelerinden bir kısmını Japonya’ya, bir kısmını da (Zülfikar) papaya göndermiş, diyalog yollarını aramış, onları tanışmaya, barışmaya ve İslâmı buluşmaya davet etmiş, böylece Hız. Peygamber’in (s.a.v.) çok önemli bir sünnetini ihya etmiştir.⁷⁵

Eğer barış için uzanan bu eller, gösterilen bu gayretler zamanında dünyayı yönetenler tarafından hüsn-ü kabul görse ve takdir edilebilseydi bugün dünyamız böğründen kan kaybetmeyecekti. Eğer zalim dünya ve zalimleri seyreden dünya çabuk aklını başına almazsa mazlumların akan kanı tufana dönüşecek, belki de koca dünya bu kan tufanının içinde boğulacaktır. Bu sebeple biz, Nursî ve onun barış misyonunu, anarşi ve terörle boğuşan dünyamız ve özellikle güzel Türkiye’imiz için bir kazanç görüyoruz. Umarım dünya ve Türkiye bu olumlu sese kulak verir ve umarım bu kazancın değerini bilir.

⁷⁴ Hamidullah, Muhammed, Hız. Peygamber’in Altı Orijinal Diplomatik Mektubu, terc. Mehmet Yazgan, s. 112, 116

⁷⁵ bkz. Nursî, Emirdağ Lahikası, II, s. 62, Sinan Matbaası, İst. 1959